SozialMarie 2027

Co může být sociální inovace

Příklady projektů, které porota nominovala a ocenila.
Oblasti, ve kterých jsou projekty úspěšné, a co mají společného.

Mnoho projektů se do SozialMarie nepřihlásí, protože jejich autoři sami sebe za sociální inovátory nepovažují. V této příloze najdete oblasti, ze kterých projekty do ceny přicházejí a ve kterých byly úspěšné, u každé s jedním příkladem.

Oceněné projekty pocházejí z různých oborů, často je ale spojují podobné hodnoty. Užitek z nich mají nejen ti, kdo je přímo využívají, ale i jejich rodiny, sousedé, obec nebo širší společnost. Lidé, kterých se projekt týká, v něm mají podíl na rozhodování a na moci. Projekty stojí na vztazích a důvěře mezi lidmi, institucemi i organizacemi z různých oborů. A jejich dopad sahá za hranice situace konkrétních jednotlivců: ovlivňují to, jak pracují instituce, někdy i samotné zákony, a také to, jak se o tématu ve společnosti přemýšlí.

Oblasti

Příklady činností a oblastí, ve kterých projekty v SozialMarie v minulosti uspěly.

Kultura a kreativní průmysly

Divadlo, hudba, film, muzea, knihovny, design, architektura i řemesla. Patří sem projekty, ve kterých se lidé z okraje společnosti stávají autory, herci nebo průvodci, i projekty, které přibližují umění lidem, kteří se k němu běžně nedostanou. Mezi nominovanými z posledních let zatím český kulturní projekt není.

Dopad: veřejnost se na určitou skupinu lidí začne dívat jinak a lidé, kteří dřív stáli stranou, získají hlas a uznání.

Příklad: **Ministerstvo lásky a empatie** (Maďarsko, 2026, ocenění), fiktivní ministerstvo, ve kterém se návštěvníci výstavy a online platformy setkávají s tématy jako osamělost nebo nedostatek péče. sozialmarie.org/cs/projects/10378

Média a mediální gramotnost

Redakce, ve kterých pracují lidé s vlastní zkušeností s vyloučením, zpravodajství pro děti, projekty, které podporují kritické myšlení a učí pracovat s dezinformacemi, nebo projekty, které přinášejí nezávislé informace tam, kam se jinak nedostanou. Ve formuláři nemají vlastní kolonku, do ceny ale patří.

Dopad: lidé se lépe orientují v informacích a ve veřejném prostoru zazní hlasy, které v něm dřív chyběly.

Příklad: **Časoris** (Slovinsko, 2025, 1. cena), deník pro děti, ve kterém se děti učí rozumět zprávám a rozpoznat dezinformace. sozialmarie.org/cs/projects/9662

Demokracie a účast občanů

Projekty, které pomáhají lidem kontrolovat, jak se nakládá s veřejnými penězi a mocí, zpřístupňují informace nebo zapojují obyvatele do rozhodování o věcech, které se jich týkají. Patří sem i projekty, které posilují občanskou společnost a zapojují do veřejného dění také marginalizované skupiny.

Dopad: víc lidí se aktivně podílí na veřejném dění a instituce fungují otevřeněji.

Příklad: **Red Flags Slovakia.Digital** (Slovensko, 2022, 1. cena), IT odborníci sledují veřejné zakázky na IT projekty a zveřejňují, co zjistí. sozialmarie.org/cs/projects/8847

Migrace a soužití

Projekty, které pracují s migranty i s institucemi a většinovou společností zároveň a podporují mezikulturní dialog. Lidé s migrační zkušeností v nich často vystupují jako učitelé, tlumočníci nebo průvodci.

Dopad: lidé s migrační zkušeností se mohou plně zapojit a instituce i sousedé se naučí s rozmanitostí počítat.

Příklad: **Komplexní integrační program EDU-UA** (Slovensko, 2026, 1. cena), psychosociální podpora, výuka jazyka a vzdělávání pedagogů pro děti z Ukrajiny ve slovenských školách, projekt prosadil i změnu školského zákona. sozialmarie.org/cs/projects/10187

Komunita a místní rozvoj

Sousedská a kulturní centra, oživené budovy a veřejný prostor, komunitní energetika, šetrný cestovní ruch, ze kterého mají užitek místní lidé, a projekty obcí, měst i venkova, které zapojují obyvatele do rozhodování o místě, kde žijí.

Dopad: místo, kde lidé víc spolupracují a cítí za něj odpovědnost.

Příklad: **Nová Cvernovka** (Slovensko, 2025), největší nezávislé kulturní centrum na Slovensku, které vybudoval kolektiv poté, co přišel o původní prostory. sozialmarie.org/cs/projects/10029

Vzdělávání

Projekty, které mění podmínky a vztahy ve školách a ve vzdělávání: zavádějí inkluzi, dlouhodobě spolupracují se školami a zapojují rodiče i okolí školy. Patří sem mateřské i základní školy a neformální vzdělávání.

Dopad: ve škole se udrží i děti, které z ní dřív vypadávaly, a změny pokračují i po skončení projektu.

Příklad: **Jedna škola mění systém** (Slovensko, 2025), laboratorní škola Rozmanita, která spojuje kvalitní výuku a inkluzi. sozialmarie.org/cs/projects/10025

Práce a zaměstnání

Zaměstnávání lidí, pro které je běžný pracovní trh uzavřený, a to v rolích, kde je jejich zkušenost výhodou. Takové projekty rozjíždějí sociální podniky a neziskovky, ale také běžné firmy v rámci své společenské odpovědnosti nebo startupy.

Dopad: stabilní práce a příjem a zaměstnavatelé, kteří tyto lidi začnou vnímat jako přínos.

Příklad: **Transkript online** (Česko, 2020), nevidomí přepisovatelé pracují pro neslyšící klienty. sozialmarie.org/cs/projects/8091

Bydlení a chudoba

Projekty, které odstraňují překážky, kvůli kterým se lidé z chudoby nedostanou: přístup k bydlení, k úvěru nebo ke sdílenému bydlení s podporou.

Dopad: trvalejší změna životní situace, například vlastní bydlení nebo splacený dluh, nejen jednorázová pomoc.

Příklad: **Symbios** (Česko, 2021), mladí lidé po odchodu z ústavní péče bydlí se studenty. sozialmarie.org/cs/projects/8515

Prevence násilí a spravedlnost

Prevence dřív, než k násilí dojde, práce s pachateli i s okolím obětí a podpora lidí, na které se v justici zapomíná.

Dopad: méně násilí a lidé, kteří vědí, jak v nebezpečné situaci zasáhnout.

Příklad: **Moderní sebeobrana** (Česko a Slovensko, 2026, 2. cena), prevence násilí postavená na všímavosti a deeskalaci. sozialmarie.org/cs/projects/10370

Životní prostředí, příroda a krajina

Obnova lesů a krajiny, ochrana přírody, komunitní zahrady, udržitelné zemědělství i oprava a opětovné využití věcí. Úspěšné projekty spojují péči o přírodu s prací s lidmi, třeba s místními komunitami, školami nebo lidmi, kteří hledají práci. Často na nich spolupracují obce, neziskovky i firmy.

Dopad: lepší stav přírody a víc lidí, kteří se o ni starají.

Příklad: **Projekt O2** (Chorvatsko a Slovinsko, 2026, ocenění), zalesňování těžko dostupných míst pomocí dronů, do kterého se zapojují místní obyvatelé, školy i firmy.
sozialmarie.org/cs/projects/10270

Zdravotní postižení a přístupnost

Lidé se zdravotním postižením v těchto projektech často vystupují jako odborníci, třeba když sami posuzují přístupnost budov a pracovišť. Úspěšné bývají i sociální podniky, jejichž činnost má další přínos, například pro životní prostředí nebo pro obec. Bioplynovou stanici v Kokoříně vymyslel zaměstnanec se zdravotním postižením a bioplyn z ní pohání místní pražírnu kávy (Česko, 2024, ocenění).

Dopad: přístupnější prostředí pro všechny a lidé se zdravotním postižením, kteří se mohou zapojit do práce i veřejného života.

Příklad: **Troublegang** (Česko, 2024), audity přístupnosti pracovišť provádějí lidé se zdravotním postižením. sozialmarie.org/cs/projects/9283

Rodina, děti a mládež

Projekty pro děti a rodiny v situacích, o kterých se málo mluví, například když je rodič ve vězení nebo když dítě prožívá ztrátu blízkého člověka. Patří sem i podpora rodinných pečujících.

Dopad: děti i rodiče dostanou podporu, kterou dřív nikde nenašli.

Příklad: **Zapomenuté děti** (Česko, 2021), podpora dětí, jejichž rodič je ve vězení.
sozialmarie.org/cs/projects/8311

Péče a duševní zdraví

Projekty, které mění způsob, jakým se o lidi pečuje. Do péče často zapojují ty, kdo mají vlastní zkušenost s nemocí, nebo propojují zdravotní a sociální služby, které jinak fungují každá zvlášť.

Dopad: péče, která lépe odpovídá potřebám lidí a ke které se dostanou i ti, kdo na ni dřív nedosáhli.

Příklad: **Medici na Ulici** (Česko, 2023), studenti medicíny ošetřují lidi bez domova.
sozialmarie.org/cs/projects/8958

A co technologie? Aplikace, online platformy nebo drony se objevují zhruba v polovině nominovaných projektů posledních let, napříč všemi oblastmi. Hlásit se mohou i startupy, technologické týmy a inovační huby. Úspěšné technologické projekty vznikají spolu s lidmi, kterým mají sloužit. Do zalesňování pomocí dronů v Projektu O2 se například zapojují místní obyvatelé, školy i firmy.

Chcete vidět víc projektů? Všechny nominované a oceněné projekty najdete na webu SozialMarie, kde si je můžete vyfiltrovat podle oblasti, země nebo roku: sozialmarie.org/cs/projects

Výzva 2027

Uzávěrka přihlášek: čtvrtek 7. ledna 2027 ve 23:55

Online Q&A pro uchazeče: čtvrtek 3. prosince 2026, 16–18 h, s českou a slovenskou místností, registrace na Eventbrite

Přihláška: sozialmarie.org/cs/vyzva
Kritéria sociálních inovací SozialMarie: sozialmarie.org/cs/kriteria

Dotazy: Lenka Šafránková Pavlíčková, koordinátorka pro Českou republiku, lenka.safrankova@sozialmarie.org